

Standardization of Social Exchange Questionnaire in Asia's Elite Football and Futsal Referees

Ramin Iraj Noghondar * | Ph.D Sport Management Payam Noor University, Tehran, Iran
Hamid Ghasemi | Associate Professor in Sport Management, Payam Noor University, Tehran, Iran
Abolfazl Farahani | Professor of Sport Management at Payam Noor University, Tehran, Iran

Abstract

The aim of this study was to Standardization of Social Exchange Questionnaire in Asia's Elite Football and Futsal Referees. The statistical population of this study was elite soccer referees and Asian futsal in two sections of men and women, among which 292 questionnaires were collected. In order to collect data, a social-researcher-made social exchange questionnaire, which consisted of 31 questions, was used. Face and content validity of questionnaire was accepted after translation by professors sport management specialists. Statistical methods were descriptive statistics and Cronbach's alpha coefficient, exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were used. Analytical results showed ($\alpha=0.90$) reliability for Social exchange questionnaire. All questions had a significant relationship with their agent in reliability of Structure, the amount of relationship and T-value, and they could be a good predictor for their agent. $X^2/df=2.79$, RMSEA=0.084 indexes and NFI=1.00, CFI=1.00, IFI=1.05, GFI=0.97 and AGFI=0.95 also confirmed the goodness of models. Also, the results about the relations of factors with the meaning of Social exchange showed that all factors could be a good predictor for the concept of Social exchange. Questionnaire Social exchange reliable and valid measure that can be used to evaluate Social exchange in the field of sports and reliable and consistent results are achieved.

Key words: Questionnaire, Social exchange, Referee, Sport.

* Corresponding Author: E-mail: ramin.iraji.65@gmail.com

How to Cite: Iraj Noghondar R, Ghasemi H, Farahani A. Standardization of Social Exchange Questionnaire in Asia's Elite Football and Futsal Referees, Journal of Innovation in Sports Management, 2024; 3(3):77-90.

استانداردسازی پرسشنامه مبادله اجتماعی در داوران نخبه فوتبال و فوتسال آسیا

رامین ایرجی نقدر*

دکترای تخصصی مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

حمید قاسمی

دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

ابوالفضل فراهانی

استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: هدف از انجام این پژوهش استانداردسازی پرسشنامه مبادله اجتماعی در داوران نخبه فوتبال و فوتسال آسیا بود. روش پژوهش توصیفی و از نوع معادلات ساختاری بوده که به صورت میدانی به اجرا درآمده است. جامعه آماری این پژوهش را داوران نخبه فوتبال و فوتسال آسیا در دو بخش مردان و زنان تشکیل دادند که از بین آنها تعداد ۲۹۲ پرسشنامه جمع آوری شد. به منظور جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته مبادله اجتماعی که مشتمل بر ۳۱ سؤال بوده استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه با استفاده از نظرات اساتید مدیریت ورزشی به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های توصیفی و آزمون‌های آماری ضریب آلفای کرونباخ، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج نشان داد پایایی پرسشنامه مبادله اجتماعی (۰/۹۰) می‌باشد. در خصوص روایی سازه و بر اساس میزان روابط و سطح معناداری، تمامی سؤالات رابطه معناداری با عامل‌ها داشتند و توانستند پیشگوی خوبی برای عامل خود باشند. شاخص‌های نسبت خبی دو به دی اف (۲/۷۹)، (آر.ام.اس.ای.ای) برابر با ۰/۰۸۴ و همچنین شاخص‌های ۱/۰۰ = (ان.اف.آی)، ۱/۰۰ = (سی.اف.آی)، ۱/۰۵ = (آی.اف.آی)، ۰/۹۷ = (جی.اف.آی)، و ۰/۹۵ = (ای.جی.اف.آی) برازش مدل را تأیید کردند. همچنین در خصوص روابط عامل‌ها با مفهوم مبادله اجتماعی نتایج نشان داد که تمامی عامل‌ها توانستند پیشگوی خوبی برای مفهوم مبادله اجتماعی باشند. لذا پرسشنامه مبادله اجتماعی مقیاسی قابل اطمینان و معتبری است که می‌توان برای ارزیابی میزان مبادله اجتماعی در ورزش استفاده نمود و نتایج معتبری را به دست آورد.

واژه‌های کلیدی: پرسشنامه، مبادله اجتماعی، داور، ورزش.

* نویسنده مسئول: E-mail: ramin.iraji.65@gmail.com

ایرجی نقدر رامین، قاسمی حمید، فراهانی ابوالفضل، استانداردسازی پرسشنامه مبادله اجتماعی در داوران نخبه فوتبال و فوتسال آسیا، فصلنامه نوآوری در مدیریت ورزشی، پاییز ۱۴۰۳، ۳(۳): ۷۷-۹۰.

مقدمه

آنها باید دلایل مختلفی را در نظر بگیرند (سولومون و آلهاپونی، ۲۰۱۱، ۲۰۲).

از سویی دیگر محرک‌های اجتماعی ممکن است تهدیدی برای تصمیم‌گیری‌های صحیح باشند. اجتناب از تصمیم‌گیری‌های مکرر صحیح در بین افراد مضطرب شاید به علت تهدید محرک‌های اجتماعی باشد که ممکن است باعث به وجود آمدن نتایج نامطلوب شده و منجر به ایجاد خشم شود (آندره و همکاران^۶، ۲۰۱۵، ۹۹). دوهمن^۷ (۲۰۰۸) اذعان دارد که فشارهای اجتماعی می‌تواند تصمیم‌های کلیدی داوران را تحت تأثیر قرار دهد (دوهمن، ۲۰۰۸، ۴۲۰). در همین حال مسئولان ورزشی با هدف حفظ یک محیط اجتماعی و رقابتی عادلانه و امن می‌بایست داوران را در رابطه با رعایت قوانین بازی یاری نمایند. در واقع توانایی تصمیم‌گیری داوران در مسابقات می‌تواند با تبعیض ایجاد شده از سوی مسئولان تحت تأثیر قرار بگیرد (دیوید و همکاران^۸، ۲۰۱۳، ۶۷). بر طبق گفته آلان و همکاران^۹ (۲۰۱۳) تحت فشار قرار ندادن داوران از طرف تماشاگران و بازیکنان باعث ایجاد استقلال در تصمیم‌گیری آنها شده و احتمال بروز تقلب از سوی داوران کاهش می‌یابد. از طرفی دیگر افزایش هزینه‌های سیستم پرداخت حقوق به داوران موجب کاهش بروز تقلب و فساد در آنها می‌شود. همچنین حمایت از مسئولیت‌پذیری به عنوان یک عنصر بسیار مهم در بین محرک‌های اجتماعی مطرح می‌باشد (آلان و همکاران، ۲۰۱۳، ۲۲۴). پژوهش‌ها نشان داده که وجود مسئولیت‌پذیری می‌تواند تأثیر مثبتی بر رضایت شغلی و اعتماد داشته باشد. در واقع تأثیرات مسئولیت‌پذیری در جنبه‌های مختلف اقتصادی، اخلاقی، حقوقی و بشر دوستانه نیز مطرح باشد (لی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۲، ۷۴۸؛ یانگ و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۶، ۵۲). درک این موضوع برای مسئولان و مدیران ضروری است که حمایت آنها از مجموعه افراد حوزه کاری خود می‌تواند تأثیرات مثبتی را بر جای بگذارد که نظریه مبادله اجتماعی یکی از ابزارهای اثبات این ادعا است. بر اساس این نظریه چنانچه

واضح و آشکار است که به منظور بقاء در قرن بیست و یکم سازمان‌ها باید خود را با ذهنیت جهانی تطبیق دهند و رهبری خود را به سمت حضور در فضای رقابت جهانی تغییر دهند. مدیران سازمان‌ها باید چگونگی مدیریت بر تغییرات را بیاموزند در غیر این صورت چاره‌ای جز از دست دادن شرایط رقابتی ندارند. بدیهی است که منابع انسانی تنها منبع لایزال و جاویدان است که نه تنها به سهولت قابل دسترسی است بلکه پدیده‌ای است که در صورت مدیریت صحیح زمینه‌های بالندگی مدیریت را فراهم خواهد نمود. در این بین سازمان‌ها به عنوان بازوهای اجرایی دولت‌ها نقش بسیار مهمی در ارتباط بین ملت‌ها و دولت‌ها دارند و کارکنان سازمان‌ها در واقع نقش آفرینان اصلی در سازمان‌ها می‌باشند (دیوید، ۲۰۱۳، ۶۸). انتخاب منابع انسانی مناسب برای برگزاری ورزش‌هایی مانند فوتبال یکی از مشکلات اساسی است که برای توسعه یک کار خوب، مسئولان با آن مواجه هستند. به منظور انتخاب منابع انسانی مورد نیاز در حوزه ورزش می‌بایست به موضوع کفایت تصمیم‌گیری افراد توجه خاصی شود (مریجو و گیل^۱، ۲۰۱۰، ۲۰۸۹؛ آلونسو و همکاران^۲، ۲۰۰۹، ۲۱۰). داوران فوتبال با یک کار چالش برانگیزی مواجه هستند که با توجه به جنبه‌های بسیار زیاد یک مسابقه مانند مدیریت بازی، ارزشیابی و قضاوت در مورد اتفاقاتی که در زمین مسابقه می‌افتد، تصمیم‌گیری سریع، حفظ نظم و انضباط و حل اختلافات، تصمیم‌گیری برای آنها دشوار تر شده و باعث بالا رفتن ضریب اشتباهات می‌شود که همین مورد باعث شده اغلب داوران در رابطه با تصمیم‌گیری‌های خود مورد انتقاد سایر افراد (تماشاگران، مربیان، بازیکنان، مدیران و یا رسانه‌های ورزشی) قرار گیرند (آندرسون^۳، ۲۰۰۹، ۶۹۱؛ فیلیکس و دوبرا^۴، ۲۰۱۱، ۱۵۲). در این راستا سولومون و آلهاپونی^۵ (۲۰۱۱) با بررسی ۱۷ بازی از لیگ برتر انگلستان اذعان داشتند که داوران به طور میانگین تعداد ۶۲۷ تصمیم در هر مسابقه می‌گیرند و برای رسیدن به یک تصمیم نهایی

6. Andre et al

7. Dohmen

8. David et al

9. Alan et al

10. Lee et al

11. Yong et al

1. Merigó & Gil

2. Alonso et al

3. Anderson

4. Félix & Deborah

5. Solomon & Alhauili

در این راستا فرانک و همکاران^۵ (۲۰۱۶) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که حمایت اجتماعی انجام شده از سوی مربیان می‌تواند منجر به تعدیل استرس و فرسودگی شغلی و مؤلفه‌های آن در بین ورزشکاران شود. همچنین تعاملات و انعطاف پذیری ورزشکاران رشته‌های ورزشی مختلف در رابطه حمایت‌های آموزشی مربیان، باعث کاهش تنش‌های شدید و استرس زدگی ورزشکاران می‌شود (فرانک و همکاران، ۲۰۱۶، ۲۰۱۷). همچنین جسیکا و دانیل^۶ (۲۰۱۶) اذعان داشت که حمایت‌های اجتماعی موجب بالاتر رفتن سطح تصمیم‌گیری می‌شود. همچنین وجود حمایت‌های اجتماعی امکان گرفتن تصمیم‌های دارای ریسک را بالاتر می‌برد (جسیکا و دانیل، ۲۰۱۶، ۹۳). نتایج پژوهش اشلی و همکاران^۷ (۲۰۱۴) حاکی از آن بود که مبادلات اجتماعی منفی در بین افراد باعث افزایش سطح استرس و در نتیجه کاهش عملکرد می‌شود. همچنین اذعان داشتند که مبادلات اجتماعی مثبت باعث افزایش عزت نفس و اعتماد به نفس می‌گردد (اشلی و همکاران، ۲۰۱۴، ۳۰۱).

در طی چند سال اخیر مشکلات عدیده‌ای در داوری فوتبال ایران و همچنین آسیا مشاهده شده، منجمه اشتباه‌های متعدد و تأثیرگذار داوران در مسابقات و همچنین بحث خداحافظی بسیاری از داوران به علت فضای نامناسب داوری و عدم حمایت از آنها در محیط اجتماعی. با توجه به اینکه نقش مبادلات اجتماعی بر حالات روانی داوران مهم است، اما به نظر می‌رسد در گام نخست باید ابتدا ماهیت و ویژگی‌های مبادلات اجتماعی تأثیرگذار بر تصمیم‌گیری و مسئولیت پذیری داوران شناسایی شود. از این رو آگاهی و شناخت این عوامل و بررسی آنها نیز ضرورت دارد. با توجه به رشد و اهمیت انجام پژوهش‌های مختلف در حوزه داوری فوتبال و با توجه به اهمیت این موضوع متأسفانه تأکید کمی برای ساخت ابزار مناسب برای اندازه‌گیری مبادله اجتماعی به طور خاص برای استفاده در ورزش گردیده و لذا در پژوهش‌هایی که قبلاً در زمینه ورزش صورت گرفته است، محققان متغیر مبادله اجتماعی را با استفاده از مقیاس

کارکنان درک کنند که از طرف مدیران و جامعه حمایت می‌شوند، کمتر احتمال دارد که دچار کاهش عملکرد شوند. در واقع حمایت‌های سازمانی و اجتماعی همراه با نظریه مبادله اجتماعی مطرح می‌شوند. سازمان‌ها به عنوان یکی از منابع مهم اجتماعی به شمار می‌روند که در زمینه‌های مختلفی از جمله حمایت، حفظ احترام، مراقبت، وابستگی و حفظ منافع کارکنان دخالت دارند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد عدم حمایت از کارکنان باعث اختلال در عملکرد خواهد شد (اولگا و روبین^۱، ۲۰۱۳، ۳۰۶). مبادله اجتماعی توسط عوامل مختلفی از قبیل پاداش‌های سازمانی، ستایش کردن، تبلیغات و اعتبار دادن به افراد می‌توان شناخت که باعث تحقق اهداف و همچنین ایجاد تعهد، رضایت، بروز نوآوری، افزایش مسئولیت پذیری و عملکرد و کاهش فشار شغلی در بین افراد می‌شود. نظریه مبادله اجتماعی یکی از الگوهای مفهومی برای درک رفتار کارکنان در محل کار است. امروزه بکارگیری از نظریه مبادله اجتماعی روز به روز در حال گسترده شدن است. شناخت روز افزون حمایت‌های سازمانی و اجتماعی مطرح شده در مبادله اجتماعی می‌تواند نقش مهمی در بازسازی ورزشکاران داشته و به عنوان یکی از مدل‌های مفهومی پذیرفته شده به طور گسترده مورد توجه قرار گیرد. شواهد تجربی نشان داده که حمایت اجتماعی همواره با کاهش اضطراب و افزایش رفاه و انگیزه ورزشکاران همراه بوده است (تیمرس و همکاران^۲، ۲۰۱۰، ۵۰۸). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی اثراتی منفی بر استرس دارد و می‌تواند موجب بهبود سلامت فرد شود. در مسابقات فوتبال اغلب توجهات بر رفتار داوران مسابقه متمرکز شده است. داوران وظیفه اجرای قوانین را بر عهده دارند و همچنین تضمین اینکه بازیکنان از قوانین و مقررات پیروی کنند. برخی از اشتباهات داوران در تصمیم‌گیری‌ها مربوط به قضاوت‌های ذهنی آنها است اما اغلب افراد داوران فوتبال را به تصمیم‌گیری مغرضانه و متناقض متهم می‌کنند (پیتر و استفن^۳، ۲۰۱۰، ۱۸۶؛ فو و همکاران^۴، ۲۰۱۳، ۹۴۸).

5. Frank et al

6. Jessica & Daniel

7. Ashley et al

1. Olga & Robin

2. Tim Rees et al

3. Peter & Stephen

4. Fu et al

روایی صوری و محتوایی آن توسط اساتید مدیریت ورزشی تعیین شد. بعد از تهیه پرسشنامه و قبل از اجرای نهایی، باید هر پرسش و کلیت پرسشنامه را با دقت زیادی ارزشیابی کرد. به ارزیابی پرسشنامه، آزمون مقدماتی^۴ یا پیش آزمون گفته می‌شود. در این تحقیق نیز به منظور کسب ابزار سنجش بهتر آزمون مقدماتی انجام گرفت. در این آزمون، پرسشنامه در بین ۳۰ نفر از افراد جامعه آماری مورد نظر به طور تصادفی توزیع شد. سپس با استفاده از آزمون‌های آماری و سنجش پایایی از طریق آزمون آلفای کرونباخ^۵ به بررسی گویه‌های مقدماتی پرداخته و با راهنمایی اساتید راهنما و مشاور، با جرح و تعدیل گویه‌ها، پرسشنامه نهایی استخراج شد.

به منظور تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، آزمون‌های ضریب آلفای کرونباخ، کرویت بارتلت^۶ (برای تعیین کفایت نمونه‌گیری)، تحلیل عاملی اکتشافی^۷، (برای شناسایی مؤلفه‌های پرسشنامه محقق ساخته)، تحلیل عاملی تأییدی^۸ (برای تعیین روایی سازه پرسشنامه‌ها) در نرم افزارهای آماری (اس.پی.اس.اس) و (لیزرل) استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۴-۱، ۳۶ نفر معادل (۱۲/۳٪) بین ۲۵ تا ۳۰ سال، ۱۱۹ نفر معادل (۴۰/۸٪) بین ۳۱ تا ۳۵ سال، ۹۳ نفر معادل (۳۱/۸٪) بین ۳۶ تا ۴۰ سال و ۴۴ نفر معادل (۱۵/۱٪) بالاتر از ۴۰ سال سن داشتند. تعداد ۲۳۴ نفر معادل (۸۰/۱٪) مرد و ۵۸ نفر معادل (۱۹/۹٪) زن بودند. مدرک تحصیلی ۳ نفر معادل (۱/۰٪) فوق دیپلم، ۱۵۶ نفر معادل (۵۴/۵٪) لیسانس، ۱۲۲ نفر معادل (۴۱/۸٪) فوق لیسانس و ۱۱ نفر معادل (۳/۸٪) دکتری می‌باشند. تعداد ۲۳ نفر معادل (۷/۹٪) دارای بین ۵ تا ۱۰ سال سابقه داوری، ۱۴۴ نفر معادل (۴۹/۳٪) بین ۱۱ تا ۱۵ سال، ۸۵ نفر معادل (۲۹/۱٪) بین ۱۶ تا ۲۰ سال و ۴۰ نفر معادل (۱۳/۷٪) بالاتر از ۲۰ سال سابقه داوری داشتند.

حوزه‌های دیگر بررسی کرده اند. در نهایت با توجه به مطالب بیان شده و ضرورت توجه به موضوع مبادله اجتماعی، پژوهشگر به دنبال پاسخ به این سؤال است آیا پرسشنامه مبادله اجتماعی از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است؟

روش‌شناسی تحقیق

روش پژوهش توصیفی و از نوع معادلات ساختاری بوده که به صورت میدانی به اجرا درآمده است. جامعه آماری این پژوهش شامل داوران نخبه فوتبال و فوتسال آسیا در دو بخش مردان و زنان که در سال ۲۰۱۷ در لیست نخبه^۱ داوران آسیا قرار داشتند (۳۱۷ = تعداد) بودند. با توجه به تعداد داوران نخبه فوتبال و فوتسال در گروه‌های مختلف، نمونه‌گیری به صورت کل شمار بود و تمامی اعضای جامعه آماری به عنوان نمونه انتخاب گردیدند و در نهایت تعداد ۲۹۲ پرسشنامه کامل بود و مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت. با توجه به اینکه برای پژوهش‌های معادلات ساختاری به ازای هر سؤال پرسشنامه بین ۵ تا ۱۰ آزمودنی مورد نیاز است، لذا تعداد ۲۹۲ پرسشنامه مبنای مناسبی برای انجام آزمون‌های آماری مربوطه است.

در این پژوهش به منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه‌های محقق ساخته استفاده گردید. به منظور ساخت این پرسشنامه‌ها ابتدا با ۱۰ نفر از مدرسان و خبرگان داوری آسیابه صورت کیفی و از طریق سؤال‌های نیمه ساختار یافته مصاحبه به عمل آمد. پس از دریافت نظرات آنها در خصوص متغیرهای پژوهش عوامل مورد نظر شناسایی و دسته‌بندی گردید. سپس با مد نظر قرار دادن مبانی نظری و پیشینه موجود در خصوص متغیرهای پژوهش پرسشنامه مبادله اجتماعی طراحی گردید. پس از طراحی، این پرسشنامه در اختیار همان ۱۲ نفر مدرس و خبره داوری قرار گرفت و پس از اصلاحات پرسشنامه فارسی نهایی تدوین گردید. سپس از استفاده از نظرات اصلاحی ۱۵ تن از اساتید مدیریت ورزشی روایی صوری^۲ و محتوایی^۳ پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت. پس از نهایی شدن، پرسشنامه به انگلیسی ترجمه شد و مجدداً

4. Pilot Study

5. Cronbach / Alfa Coefficient

6. Bartlett's test of sphericity

7. Exploratory Factor Analysis

8. Confirmatory factor analysis

1. Elite

2. Face validity

3. Content validity

لازم وجود دارد و نشان دهنده تأمین شرایط لازم برای انجام تحلیل عاملی در این مطالعه است.

با توجه به نتایج جدول ۳، سؤال‌های پرسشنامه در کل ۷۰/۸۷ درصد از کل واریانس را شامل می‌شود. درصد‌های واریانس برای مؤلفه حمایت سازمانی ۳۷/۴۴ و حمایت اجتماعی ۳۳/۴۳ می‌باشد. نتایج بار عاملی سؤال‌ها نشان می‌دهد که بار عاملی تمامی سؤال‌ها در حد قابل قبول است.

بر اساس نتایج جدول ۴، پرسشنامه مبادله اجتماعی دارای پایایی درونی قابل قبولی ($\alpha=0/90$) می‌باشد. همچنین پایایی مؤلفه‌های حمایت سازمانی ($\alpha=0/83$) و حمایت اجتماعی ($\alpha=0/82$) می‌باشد.

به منظور تعیین روایی محتوای ابزار از مدل پیشنهادی لاوشی استفاده شد. با توجه به اینکه تعداد ۱۵ نفر از متخصصان در تعیین روایی محتوایی مشارکت داشتند لذا بر اساس نظر لاوشی (۱۹۸۶) حد قابل در شاخص CVR ۰/۴۹ و در شاخص CVI ۰/۷۹ می‌باشد. لذا با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۱، روایی محتوایی تمامی سؤالات مورد تأیید قرار می‌گیرد.

با توجه به نتایج جدول ۲، مقدار آزمون کیسرس-می‌یر و اوکلین ۰/۸۲۳ به دست آمد که نشان می‌دهد حجم نمونه برای انجام تحلیل عاملی مناسب می‌باشد. همچنین مقدار آزمون کرویت بارتلت ($P<0/001$ ، $X^2=642/73$) معنادار بوده که مشخص می‌شود بین سؤالات همبستگی

جدول ۱. نتایج بررسی روایی محتوایی

ردیف	شماره سوال	مقدار CVR	نتیجه	مقدار CVI	نتیجه
۱	۱	۰/۹۰	تأیید	۰/۹۳	تأیید
۲	۲	۰/۷۳	تأیید	۰/۷۷	تأیید
۳	۳	۷۵	تأیید	۰/۷۹	تأیید
۴	۴	۰/۷۱	تأیید	۰/۸۰	تأیید
۵	۵	۰/۷۷	تأیید	۰/۸۸	تأیید
۶	۶	۰/۸۹	تأیید	۰/۹۶	تأیید
۷	۷	۰/۸۳	تأیید	۰/۸۵	تأیید
۸	۸	۰/۷۹	تأیید	۰/۸۴	تأیید
۹	۹	۰/۷۵	تأیید	۰/۸۷	تأیید
۱۰	۱۰	۰/۷۲	تأیید	۰/۸۴	تأیید
۱۱	۱۱	۰/۶۱	تأیید	۰/۸۵	تأیید
۱۲	۱۲	۰/۵۸	تأیید	۰/۸۱	تأیید
۱۳	۱۳	۰/۷۲	تأیید	۰/۸۴	تأیید
۱۴	۱۴	۰/۶۹	تأیید	۰/۸۶	تأیید
۱۵	۱۵	۰/۶۷	تأیید	۰/۸۶	تأیید
۱۶	۱۶	۰/۸۳	تأیید	۰/۹۰	تأیید
۱۷	۱۷	۰/۷۶	تأیید	۰/۸۰	تأیید
۱۸	۱۸	۰/۷۵	تأیید	۰/۸۶	تأیید
۱۹	۱۹	۰/۸۶	تأیید	۰/۸۵	تأیید
۲۰	۲۰	۰/۶۴	تأیید	۰/۸۷	تأیید
۲۱	۲۱	۰/۷۴	تأیید	۰/۸۶	تأیید
۲۲	۲۲	۰/۷۳	تأیید	۰/۸۲	تأیید
۲۳	۲۳	۰/۷۲	تأیید	۰/۸۵	تأیید
۲۴	۲۴	۰/۹۱	تأیید	۰/۹۶	تأیید
۲۵	۲۵	۰/۷۹	تأیید	۰/۸۴	تأیید
۲۶	۲۶	۰/۶۲	تأیید	۰/۸۶	تأیید
۲۷	۲۷	۰/۷۰	تأیید	۰/۸۶	تأیید
۲۸	۲۸	۰/۶۹	تأیید	۰/۸۲	تأیید
۲۹	۲۹	۰/۷۶	تأیید	۰/۸۵	تأیید
۳۰	۳۰	۰/۸۲	تأیید	۰/۹۴	تأیید
۳۱	۳۱	۰/۸۱	تأیید	۰/۸۶	تأیید

جدول ۲. نتایج آزمون بارنلت و کیسر-می بر و اوکلین

مقدار	پیش فرض
۰/۷۸۹	آزمون KMO
۶۴۲/۷۳	مقدار مجذور کای
۴۶۵	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معناداری

جدول ۳. تحلیل مؤلفه‌ها همراه با چرخش واریماکس در مورد بار عاملی سؤالات

مؤلفه‌ها	سؤالات
حمایت سازمانی	حمایت اجتماعی
۰/۸۷۳	۱ فدراسیون به همکاری خوب من با آنها برای قضاوت مسابقات بها می‌دهد.
۰/۵۹۷	۲ فدراسیون می‌تواند هر گونه تلاش مضاعفی از سوی بنده را درک کند.
۰/۵۱۶	۳ فدراسیون فوتبال از هر گونه شکایتی بر علیه من خودداری می‌کند.
۰/۸۶۹	۴ فدراسیون فوتبال به قضاوت خوب من در مسابقات من واقعاً اهمیت می‌دهد.
۰/۶۴	۵ اگر امکان انجام بهترین قضاوت خود را داشته‌باشم، فدراسیون، به این موفقیت من توجه دارد.
۰/۶۳۲	۶ فدراسیون به رضایت عمومی من از داوری فوتبال (فوتسال) توجه می‌کند.
۰/۷۰۳	۷ فدراسیون اهمیت زیادی برای اثبات عملکرد من در حوزه داوری می‌دهد.
۰/۶۱۳	۸ عملکرد مناسب در حوزه داوری برای مسئولان فدراسیون قابل درک است.
۰/۸۴۶	۹ مسئولان فدراسیون همواره در مقابل سایر افراد از عملکرد داوران دفاع می‌کنند.
۰/۸۹۴	۱۰ عملکرد مناسب کمیته انضباطی در برخورد با افراد متخلف، برای داوران احساس امنیت به وجود می‌آورد.
۰/۹۳۳	۱۱ داوران در زمینه مسائل مالی از سوی سازمان‌های مرتبط، حمایت می‌شوند.
۰/۸۶۷	۱۲ سازمان‌های مربوطه با اتخاذ فرآیند بیمه، از آینده شغل داوران دفاع می‌کنند.
۰/۹۱۱	۱۳ دستمزد پرداخت برای قضاوت مسابقات عادلانه و کافی است.
۰/۵۲۶	۱۴ سازمانهای مربوطه همواره با در اختیار قرار دادن زمین تمرین، سالن بدنسازی، استخر و غیره به صورت رایگان از داوران حمایت می‌کنند.
۰/۸۵۵	۱۵ در مقابل اشتباهات سهوی داوران، با آنها عادلانه برخورد می‌شود.
۰/۸۴۶	۱۶ سازمان‌های مربوطه با خاطیانی (مربیان، بازیکنان، تماشاگران و...) که در هنگام مسابقه به داوران توهین می‌کنند، برخورد مناسب انجام می‌دهند.
۰/۸۹	۱۷ دوستانم برای موفقیت من در عرصه داوری اهمیت زیادی قائل هستند.
۰/۹۱۲	۱۸ همکاری و مساعدت افراد خانواده در موفقیت من تأثیرگذار است.
۰/۸۵۸	۱۹ خانواده ام در روزهای سخت داوری مرا مورد حمایت و پشتیبانی قرار می‌دهند.
۰/۵۳۴	۲۰ من از محبوبیت مناسبی در بین هواداران تیم‌های مختلف برخوردار هستم.
۰/۵۶۹	۲۱ افراد سطح جامعه اغلب عملکرد مرا مورد تحسین قرار می‌دهند.
۰/۵۴۲	۲۲ من از اعتماد زیادی در بین بازیکنان تیم‌های مختلف برخوردار هستم.
۰/۵۳	۲۳ من از نحوه ارتباطات اجتماعی خود با سایر افراد جامعه لذت می‌برم.
۰/۸۴۱	۲۴ همکارانم نسبت به سعادت و موفقیت من حساس بوده و همواره مرا تشویق می‌کنند.
۰/۵۶۵	۲۵ تماشاگران در ورزشگاه از تصمیمات داوران حمایت کرده و شعارهای توهین آمیز نمی‌دهند.
۰/۶۸۶	۲۶ خانواده ام در مقابل وقت بسیاری که برای داوری می‌گذارم، صبور هستند.
۰/۶۸۵	۲۷ رسانه‌ها در مقابل عملکرد داوران، از آنها حمایت می‌کنند.
۰/۶۳۲	۲۸ پوشش مسابقات توسط رسانه‌های سمعی و بصری، موجب درک حمایت از طرف داوران می‌شود.
۰/۱۸۸	۲۹ شغل داوری با تأمین نیازهای خانوادگی ام ناسازگاری ندارد.
۰/۵۹۷	۳۰ مسئولان در خصوص مشکلات امنیتی پس از مسابقات تهمیدات لازم را پیش‌بینی می‌کنند.
۰/۹۴	۳۱ احساس می‌کنم از زمانیکه داور شده‌ام، بیشتر از طرف جامعه مورد لطف و عنایت قرار می‌گیرم.
۳۳/۴۳	۳۷/۴۴
	درصد واریانس
۷۰/۸۷	درصد واریانس تجمعی

جدول ۴. آزمون آلفای کرونباخ برای پایایی پرسشنامه مبادله اجتماعی

ردیف	متغیر	تعداد سؤال‌ها	ضریب آلفا
۱	مفهوم مبادله اجتماعی	۳۱	۰/۹۰
۲	حمایت سازمانی	۱۶	۰/۸۳
۳	حمایت اجتماعی	۱۵	۰/۸۲

بر اساس میزان رابطه و سطح معناداری، مؤلفه‌های ۲ گانه با مفهوم مبادله اجتماعی قید شده در جدول ۶ و شکل ۱ مشخص می‌شود تمامی رابطه‌ها دال بر رابطه بین هر مؤلفه با مقیاس مبادله اجتماعی مورد تأیید است.

با توجه به نتایج جدول ۵، رابطه سؤال‌های (۱ تا ۱۶) با مؤلفه حمایت سازمانی و سؤال‌های (۱۷ تا ۳۱) با مؤلفه حمایت اجتماعی نیز معنادار می‌باشد. ($\pm 1/96 =$ سطح معناداری)

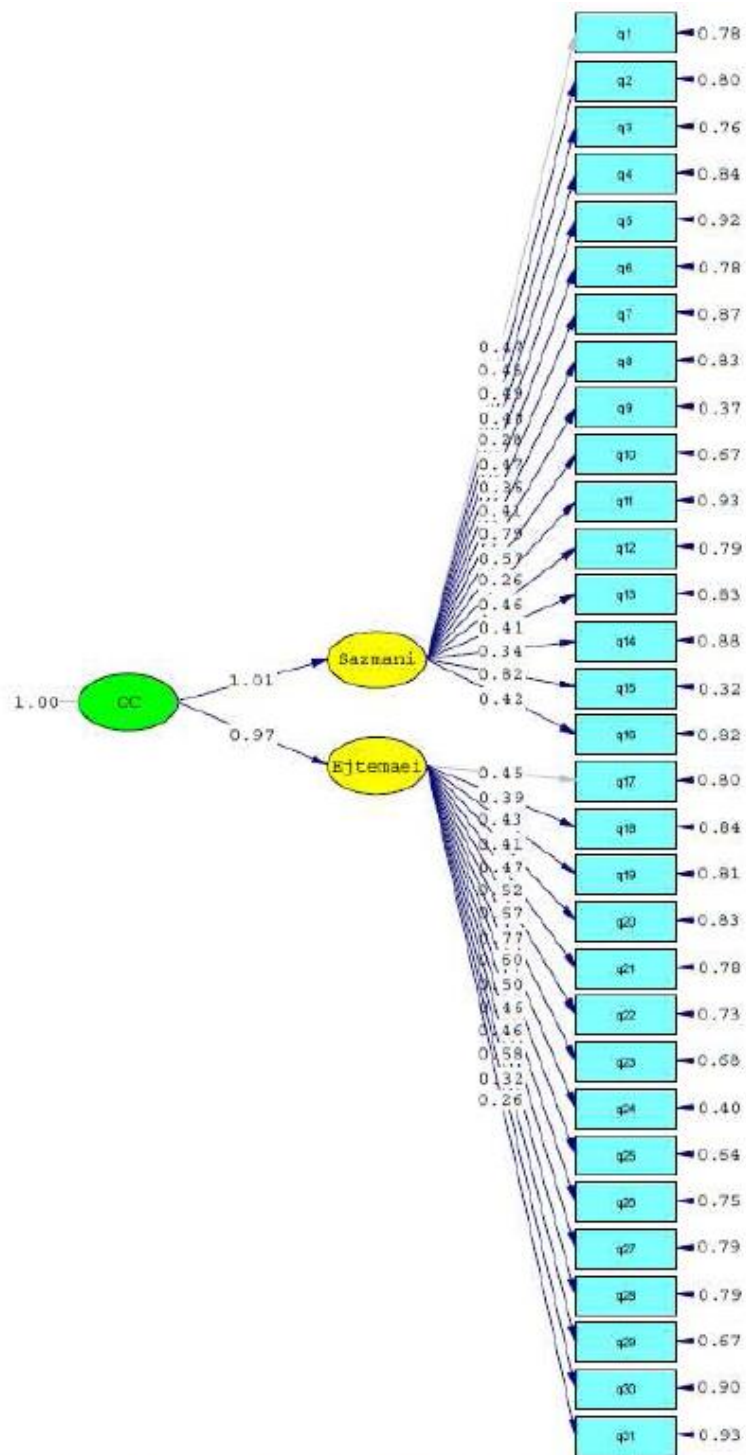
جدول ۵. ارتباط بین شاخص‌ها با عامل‌های پرسشنامه مبادله اجتماعی

ردیف	شاخص‌ها	عامل‌ها	میزان رابطه	واریانس خطا	ضریب تعیین	سطح معناداری	نتیجه
۱	سؤال ۱		۰/۳۴	۰/۸۸	۰/۱۲	۵/۹۴	تأیید
۲	سؤال ۲		۰/۳۳	۰/۸۱	۰/۱۲	۵/۹۵	تأیید
۳	سؤال ۳		۰/۴۸	۱/۱	۰/۱۷	۷/۲۷	تأیید
۴	سؤال ۴		۰/۲	۰/۶۶	۰/۵۷	۴/۰۶	تأیید
۵	سؤال ۵		۰/۲۳	۰/۸۵	۰/۰۶۱	۴/۲	تأیید
۶	سؤال ۶		۰/۳۵	۰/۸۶	۰/۱۲	۶/۰۹	تأیید
۷	سؤال ۷		۰/۲۶	۰/۵۳	۰/۱۱	۵/۸۴	تأیید
۸	سؤال ۸	حمایت	۰/۲۱	۰/۶۹	۰/۰۵۴	۳/۹۴	تأیید
۹	سؤال ۹	سازمانی	۱/۱۸	۰/۱۶	۰/۹	۲/۱۶۴	تأیید
۱۰	سؤال ۱۰		۰/۵۵	۰/۸۲	۰/۲۷	۹/۳۹	تأیید
۱۱	سؤال ۱۱		۰/۱۹	۱/۰۶	۰/۰۳۴	۳/۱۳	تأیید
۱۲	سؤال ۱۲		۰/۲۳	۰/۶۳	۰/۰۷۹	۴/۸۱	تأیید
۱۳	سؤال ۱۳		۰/۲۹	۱/۱۷	۰/۰۶۷	۴/۴	تأیید
۱۴	سؤال ۱۴		۰/۱۹	۰/۶۴	۰/۰۵۲	۳/۸۹	تأیید
۱۵	سؤال ۱۵		۱/۲۱	۰/۱	۰/۹۳	۲۲/۴۴	تأیید
۱۶	سؤال ۱۶		۰/۳۹	۱/۰۲	۰/۱۳	۶/۳۲	تأیید
۱۷	سؤال ۱۷		۰/۳۳	۰/۸۷	۰/۱۱	۵/۷	تأیید
۱۸	سؤال ۱۸		۰/۲۹	۱/۱۷	۰/۰۶۸	۴/۴۲	تأیید
۱۹	سؤال ۱۹		۰/۴۲	۰/۹۶	۰/۱۵	۶/۸۱	تأیید
۲۰	سؤال ۲۰		۰/۴۱	۰/۸۶	۰/۱۶	۶/۹۹	تأیید
۲۱	سؤال ۲۱		۰/۴۳	۰/۹۱	۰/۱۷	۷/۱	تأیید
۲۲	سؤال ۲۲		۰/۴۲	۰/۸۶	۰/۱۷	۷/۲۳	تأیید
۲۳	سؤال ۲۳		۰/۵۵	۰/۷۷	۰/۲۸	۹/۴۸	تأیید
۲۴	سؤال ۲۴	حمایت اجتماعی	۱/۱۶	۰/۲۸	۰/۸۳	۱۹/۸۲	تأیید
۲۵	سؤال ۲۵		۰/۵۳	۰/۷۷	۰/۲۶	۹/۱۹	تأیید
۲۶	سؤال ۲۶		۰/۴۸	۰/۹۵	۰/۲	۷/۷۵	تأیید
۲۷	سؤال ۲۷		۰/۳۸	۱/۰۱	۰/۱۲	۶/۰۳	تأیید
۲۸	سؤال ۲۸		۰/۳۴	۱/۰۳	۰/۱	۵/۴۷	تأیید
۲۹	سؤال ۲۹		۰/۵۶	۰/۷۹	۰/۲۹	۹/۶	تأیید
۳۰	سؤال ۳۰		۰/۲۴	۱/۱۱	۰/۰۵۱	۳/۸۱	تأیید
۳۱	سؤال ۳۱		۰/۲۰	۱/۰۳	۰/۰۳۷	۳/۲۴	تأیید

جدول ۶. رابطه بین مؤلفه‌ها با مفهوم مبادله اجتماعی

ردیف	مؤلفه‌ها	مفهوم	بارعاملی	واریانس خطا	ضریب تعیین	سطح معناداری	نتیجه
۱	حمایت سازمانی	مبادله	۰/۵۲	۰/۰۱۱	۰/۵۷	۱۵/۷۳	تأیید
۲	حمایت اجتماعی	اجتماعی	۰/۴۰	۰/۰۱۲	۰/۰۶۱	۱۱/۱۸	تأیید

Chi-Square=1211.65, df=433, P-value=0.00000, RMSEA=0.084

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی: مدل ساختاری مبادله اجتماعی در حالت استاندارد

آزمون خوبی (نیکویی) برازش^۱

در آزمون خوبی برازش، تناسب مجموعه داده‌ها بررسی می‌شود که با توجه به جدول ۷، نسبت خی‌دو به دی‌اف برابر با ۲/۷۹ و ریشه میانگین مجذور خطای تقریبی^۱ (آ.ام.اس.ای.ای) که برابر با ۰/۰۸۴ می‌باشد، بنابراین مدل از برازش لازم برخوردار است. همچنین شاخص‌های $1/00 = (ان.اف.آی)$ ، $1/00 = (سی.اف.آی)$ ، $0/97 = (جی.اف.آی)$ ، $0/95 = (ای.جی.اف.آی)$ و $1/05 = (آی.اف.آی)$ برازش مدل را تأیید کردند. در مجموع هر ۷ شاخص ذکر شده برازش مدل را تأیید کردند، بنابراین مدل مبادله اجتماعی از لحاظ شاخص‌های برازش مناسب می‌باشد و تمامی دو مؤلفه مطرح شده می‌توانند در مدل ساختاری پژوهش مجتمع شوند.

فورنل و لارکر (۱۹۸۱) ملاک واریانس مستخرج از سازه‌ها (AVE) را ۰/۵۰ و مگنر و همکاران (۱۹۹۶) ملاک را بالای ۰/۴۰ برای به دست آوردن روایی همگرا معرفی کرده‌اند. لذا با توجه به نتایج جدول ۸ میانگین واریانس استخراجی برای تمامی سازه‌ها بالاتر از ۰/۵ می‌باشد در نتیجه روایی همگرا سازه‌ها مورد تأیید است.

پایایی ترکیبی که این معیار توسط ورتس و همکاران (۱۹۷۴) معرفی شد که پایایی سازه‌ها را با توجه به همبستگی سازه‌ها نشان با یکدیگر محاسبه می‌گردد. در صورتیکه پایایی ترکیبی برای هر سازه بالای ۰/۷ باشد نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل اندازه‌گیری دارد. لذا با توجه به نتایج جدول ۹ پایایی ترکیبی (ضریب دیلون - گلدشتاین) در حد قابل قبول می‌باشند در نتیجه پایایی مدل قابل قبول است.

بحث و نتیجه‌گیری

اهمیت موضوع مبادله اجتماعی در بین ورزشکاران از عللی می‌باشد که به ساخت یک پرسشنامه معتبر و پایا به منظور بررسی این متغیر پرداخته شود. امروزه مبادلات اجتماعی تأثیرات مهمی در حوزه ورزش ایفا می‌کند که در این راستا وجود یک ابزار اندازه‌گیری معتبر و استاندارد به

منظور استفاده پژوهشگران بیش از گذشته نیز احساس می‌گردد. با توجه به افزایش پژوهش‌های انجام شده در حوزه مبادله اجتماعی؛ نبود یک ابزار اندازه‌گیری مناسب و معتبر به منظور بررسی میزان به کارگیری عملکرد مبادله اجتماعی در ورزش که قابلیت اطمینان و اعتبار قابل قبولی داشته باشد، مهم می‌باشد؛ لذا هدف از انجام این پژوهش اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه مبادله اجتماعی در داوران نخبه فوتبال و فوتسال آسیا بود که شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی قابل اعتماد و معتبر داشته باشد. با توجه به اینکه اساس هر پژوهشی استفاده از ابزارهای معتبر و پایا می‌باشد و تفسیر نتایج پژوهش بستگی به اعتبار ابزار به کار گرفته شده دارد، پژوهشگران باید از اعتبار ابزارها مطمئن باشند (بورنز، ۱۹۹۹، ۸۶). بر طبق گفته ویلیام و همکاران^۶ (۲۰۱۶) در تحلیل عاملی تأییدی، الگوهای نظری خاصی با هم مقایسه می‌شوند و در واقع یک روش مفید و سودمند برای بازنگری ابزارهای مناسب جهت انجام پژوهش‌ها است.

در این پژوهش برای تعیین روایی صوری و محتوایی از نظرات ۱۵ تن از متخصصین استفاده شد و با به کارگیری از مدل پیشنهادی لاوشی مشخص شد که حد قابل قبول در شاخص CVR برای تمامی سؤالات بالاتر از ۰/۴۹ و در شاخص CVI برای تمامی سؤالات بالاتر از ۰/۷۹ می‌باشد. لذا با توجه به مقادیر به دست آمده روایی محتوایی تمامی سؤالات مورد تأیید قرار گرفت. بر اساس تحلیل‌های انجام شده مقدار آزمون کیسیر-می‌یر و اوکلین ۰/۸۲۳ به دست آمد که نشان می‌دهد حجم نمونه برای انجام تحلیل عاملی مناسب می‌باشد. همچنین مقدار آزمون کروییت بارتلت ($X^2=642/73, P<0/001$) معنادار بوده که مشخص می‌شود بین سؤالات همبستگی لازم وجود دارد و نشان دهنده تأمین شرایط لازم برای انجام تحلیل عاملی در این مطالعه است. به منظور اینکه مشخص شود مجموع مؤلفه‌های تشکیل دهنده پرسشنامه از چند مؤلفه اشباع شده است، شاخص‌های ملاک کایزر و درصد واریانس بررسی شدند. طبق ملاک کایزر مؤلفه‌های تشکیل دهنده پرسشنامه باید دارای ارزش ویژه بالاتر از یک باشند لذا پس از تحلیل مؤلفه‌های اصلی در نهایت دو عاملی بودن

^۱ Root mean square Error of Approximation

^۲ Normed Fit Index

^۳ Comparative Fit Index

^۴ Goodness of Fit Index

^۵ Incremental Fit Index

^۶ William et al

جدول ۷. نتیجه شاخص‌های آزمون خوبی (نیکویی) برازش

متغیر	خی‌دو/دی‌اف	آر.ام.اس.ای.ای	ان.اف.آی	سی.اف.آی	جی.اف.آی	ای.جی.اف.آی	آی.اف.آی
مبادله	۲/۷۹	۰/۰۸۴	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۷	۰/۹۵	۱/۰۵
نتیجه	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید	تأیید

جدول ۸. میانگین واریانس استخراجی سازه‌ها

شاخص‌ها	واریانس مستخرج از سازه‌ها (AVE > ۰/۰۵)
حمایت سازمانی	۰/۹۴۰
حمایت اجتماعی	۰/۶۶۴

جدول ۹. نتایج پایایی ترکیبی

متغیرها	پایایی ترکیبی	ملاک	نتیجه
حمایت سازمانی	۰/۷۸۵	۰/۷۰	قابل قبول
حمایت اجتماعی	۰/۸۱۳		

پرسشنامه و تمامی عامل‌ها بالاتر از حد نصاب (۰/۷۰) و در سطح مطلوبی بوده، بنابراین میزان خطای اندازه‌گیری در کمترین حد می‌باشد. این نتایج بیانگر آن است که پرسشنامه مبادله اجتماعی در ورزش ابزار معتبری است که به پژوهشگران مدیریت ورزشی، در ارزیابی میزان مبادله اجتماعی کمک خواهد کرد.

از آنجاییکه معیار ضریب آلفای کرونباخ یک معیار سنتی برای تعیین پایایی سازه‌ها می‌باشد، بنابراین از پایایی ترکیبی هم استفاده می‌گردد. لذا جهت بررسی پایایی ترکیبی (CR) از معیار رتس و همکاران (۱۹۷۴) استفاده شد که پایایی سازه‌ها را نه به صورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه‌ها هایشان با یکدیگر محاسبه می‌کند و در صورتیکه پایایی ترکیبی برای هر سازه بالای ۰/۷ باشد نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل اندازه‌گیری دارد. لذا با توجه به نتایج به دست آمده از پایایی ترکیبی (ضریب دیلون - گلدشتاین) برای مؤلفه‌های حمایت سازمانی (CR=۰/۷۸۵)، حمایت اجتماعی (CR=۰/۸۱۳) در حد قابل قبول می‌باشند در نتیجه پایایی مدل و یکی از معیارهای روایی همگرا قابل قبول است. معیار پایایی ترکیبی در مدل معادلات ساختاری معیار بهتری از ضریب آلفای کرونباخ به شمار می‌رود؛ زیرا در محاسبه آلفای کرونباخ در مورد هر سازه، تمامی شاخص‌ها با اهمیت مساوی در محاسبات وارد می‌شوند در حالیکه

پرسشنامه مبادله اجتماعی در ورزش تأیید شد. در بخش "واریانس عامل مشترک"، نتایج نشان دهنده همبستگی بالا بین مؤلفه‌ها بود. در تحقیق حاضر ملاک پذیرش بر مبنای ۰/۵ تعیین گردید. لذا بر این اساس سؤال‌های پرسشنامه پژوهش دارای بارعاملی مناسبی بودند. یافته‌های حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که سؤال‌های پرسشنامه در کل ۷۰/۸۷ درصد از کل واریانس را شامل می‌شود. درصدهای واریانس برای مؤلفه حمایت سازمانی ۳۷/۴۴ و حمایت اجتماعی ۳۳/۴۳ می‌باشد. نتایج بار عاملی سؤال‌ها نشان می‌دهد که بار عاملی تمامی سؤال‌ها در حد قابل قبول است.

جهت تعیین همسانی درونی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. همسانی درونی نشانگر میزان همبستگی بین یک سازه و شاخص‌های مربوط به آن است. مقدار بالای واریانس تبیین شده بین سازه و شاخص هایش در مقابل خطای اندازه‌گیری مربوط به هر شاخص، همسانی درونی بالا را نتیجه می‌دهد. پایایی پرسشنامه مبادله اجتماعی (۰/۹۰) به دست آمد که نشان می‌دهد فقط ۲۰ درصد واریانس نمرات در اثر خطای اندازه‌گیری بوده است. همچنین پایایی مؤلفه‌های حمایت سازمانی (۰/۹۳) و حمایت اجتماعی (۰/۹۲) می‌باشد که مشخص می‌شود مؤلفه حمایت سازمانی دارای بالاترین مقادیر پایایی می‌باشد. به این ترتیب، هماهنگی درونی کل

برای محاسبه پایایی درونی، شاخص‌ها با بار عاملی بیشتر، اهمیت زیادتری دارند و این موضوع سبب می‌شود که مقادیر پایایی ترکیبی سازه‌ها معیار واقعی تر و دقیق تری نسبت به آلفای کرونباخ آنها باشد.

به منظور تعیین روایی همگرا از معیار فورنل و لارکر (۱۹۸۱) استفاده شد. فورنل و لارکر ملاک واریانس مستخرج از سازه‌ها (AVE) را $0/50$ و مگنر و همکاران (۱۹۹۶) ملاک را بالای $0/40$ برای به دست آوردن روایی همگرا معرفی کرده‌اند. لذا نتایج نشان داد که واریانس مستخرج از سازه‌ها برای مؤلفه‌های حمایت سازمانی ($AVE=0/940$) و حمایت اجتماعی ($AVE=0/664$) می‌باشد لذا با توجه به اینکه میانگین واریانس استخراجی برای تمامی سازه‌ها بالاتر از $0/5$ می‌باشد چنین نتیجه گیری می‌شود که روایی همگرا سازه‌ها مورد تأیید است. نتایج حاکی از آن بود که در خصوص روایی سازه پرسشنامه و قدرت پیشگویی سؤالات، بر اساس مقادیر سطح معناداری و همینطور میزان رابطه‌ها تمامی سؤالات به خوبی توانستند پیشگوی معناداری برای مؤلفه‌های خود باشند. بنابراین تمامی سؤالات موجب تأیید ساختار نظری پرسشنامه مبادله اجتماعی در ورزش می‌شوند. در نتیجه با مقادیر سطح معناداری مشخص شده برای سؤالات، اعتبار بیرونی و مقادیر برآورد "رابطه" اعتبار درونی سؤالات مورد تأیید قرار می‌گیرد.

پس از تخمین یک مدل خطی، سؤالی مطرح می‌شود که خط رگرسیونی تخمین زده شده چه میزان با مشاهدات واقعی تطابق دارد؟ از آنجا که مدل کامل معادلات ساختاری شامل دو متغیر مکنون^۱ و آشکار^۲ است، لذا پارامترهای مدل باید از طریق پیوند بین واریانس‌ها و کوواریانس‌های متغیرهای مشاهده شده برآورد شده و مناسبت و کفایت روان سنجی اندازه‌ها در تحلیل، آزمون گردد که بدین منظور نتایج آزمون خوبی برازش برای پرسشنامه عملکرد داوطلبان در تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که هفت شاخص نسبت خی/دو/دی.اف برابر با $2/79$ و ریشه میانگین مجذور خطای تقریبی (آ.ام.اس.ای.ای) برابر با $0/084$ و همچنین شاخص برازندگی نرم شده $1/00=(ان.اف.آی)$ ، شاخص برازندگی

تطبیقی $1/00=(سی.اف.آی)$ ، شاخص برازندگی برای ارزیابی مقدار نسبی واریانس و کوواریانس $0/97=(جی.اف.آی)$ و شاخص برازندگی تعدیل یافته $0/95=(ای.جی.اف.آی)$ و شاخص برازندگی فزاینده $1/05=(آی.اف.آی)$ برازش مدل را تأیید کردند. به عنوان نتیجه کلی، مدل مبادله اجتماعی در ورزش از لحاظ شاخص‌های برازش مناسب می‌باشد و لذا تمامی مؤلفه‌های مطرح شده می‌توانند در مدل ساختاری پرسشنامه مورد استفاده قرار گیرند. این شاخص‌ها تعیین می‌کنند که این مدل ارائه شده در مقایسه با سایر مدل‌های ممکن، از لحاظ تبیین مجموعه‌ای از داده‌های مشاهده شده تا چه اندازه خوب عمل می‌نمایند. هو و بتلر^۳ (۱۹۹۹) اظهار دارند که شاخص‌های چندگانه، ارزیابی جامعی از برازش مدل را ارائه می‌دهند. این نتیجه بدان معناست که مدل معادلات ساختاری ارائه شده با کمک نرم افزار لیزرل در این پژوهش، مدل ساختاری مناسبی بوده و برازنده داده‌های حاصل از این پژوهش نیز می‌باشد. بر این اساس می‌توان چنین نتیجه گیری کرد که داده‌های جمع آوری شده توسط این پرسشنامه می‌تواند نتایج مورد اطمینانی را ارائه کرده و اطلاعات دقیقی را در اختیار پژوهشگران قرار دهد. لذا چنین نتیجه‌گیری می‌شود که داده‌های تجربی حاصل از پژوهش‌های گذشته بر اساس پارامترهای و عوامل مختلفی که در این پژوهش دخالت داشته‌اند را می‌توان به خوبی تبیین و یا توجیح کرد.

در بررسی رابطه مؤلفه‌ها با پرسشنامه مبادله اجتماعی، تمامی مؤلفه‌ها؛ حمایت سازمانی ($15/73$) سطح معناداری، $0/52=(بارعاملی)$ و حمایت اجتماعی ($11/18$) سطح معناداری، $0/40=(بارعاملی)$ با مبادله اجتماعی دارای رابطه معناداری بودند. بنابراین هر دو عامل توانسته‌اند پیشگوی خوبی برای پرسشنامه "مبادله اجتماعی در ورزش" باشند. در نتیجه اعتبار درونی و بیرونی مدل (مبادله اجتماعی در ورزش) مورد تأیید قرار می‌گیرد. این نتیجه بدان معناست که مدل معادلات ساختاری ارائه شده با کمک نرم افزار (لیزرل) در این پژوهش، مدل ساختاری مناسبی بوده و برازنده داده‌های حاصل از این پژوهش نیز می‌باشد. بر این اساس می‌توان

¹. Latent

². Manifest

³. Hu & Bentler

- Saunders Company; 321.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10729-007-9045-4>
8. David, J., Hancock, DM., & Ste, M. (2013). Gaze behaviors and decision making accuracy of higher- and lower-level ice hockey referees. *Psychology of Sport and Exercise* 14, 66-71. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.08.002>
  9. Dohmen, T. J. (2008). The influence of social forces: evidence from the behavior of football referees. *Economic Inquiry*, 46(3), 411-424. <https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.2007.00112.x>
  10. Félix, G., & Deborah, LF. (2011). A conceptual model of referee efficacy. *Front. Psychol.*, 18 February 2011 | <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2011.00025>, P:152.
  11. Frank, JH., Lu, W., Ping, L., Yu-Kai, C., Chien-Chih C., Ya-Wen, H., Ju-Han, L., & Diane LG. (2016). Interaction of athletes' resilience and coaches' social support on the stress-burnout relationship: A conjunctive moderation perspective. *Psychology of Sport and Exercise* 22, 202-209. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.08.005>
  12. Fu, JW., Sun, Y., Wang, X., & Yang, LW. (2013). Improving job satisfaction of Chinese doctors: the positive effects of perceived organizational support and psychological capital. *public health* 127, 946-951. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2012.12.017>
  13. Hu L, Bentler P M. (1999). Cutoff criteria for fit indices in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives, *Structural Equation Modeling*;6:1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
  14. Jessica R. Carre, Daniel N. Jones. (2016). The impact of social support and coercion salience on Dark Triad decision making. *Personality and Individual Differences*, 94, 92-95. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.006>
  15. Lee, Y.-K., Kim, Y., Lee, K.H., & Li, D. (2012). The impact of CSR on relationship quality and relationship outcomes: a perspective of service employees. *International Journal Hospital Management*. 31(3), 745-756. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2011.09.011>
  16. Merigó, J. M., & Gil-Lafuente, A. M. (2010). New decision making techniques and their application in the selection of financial products. *Information Sciences*, 180, 2085-2094. <https://doi.org/10.1016/j.ins.2010.01.028>
  17. Olga, E., & Robin, M. (2013). Transformational-transactional leadership and upward influence: The role of Relative Leader-Member Exchanges (RLMX) and Perceived

چنین نتیجه گیری کرد که داده‌های جمع‌آوری شده توسط این پرسشنامه می‌تواند نتایج مورد اطمینانی را ارائه کرده و اطلاعات دقیقی را در اختیار پژوهشگران قرار دهد. در نهایت بر اساس یافته‌های به دست آمده، پرسشنامه مبادله اجتماعی مقیاسی قابل اطمینان و معتبری است که می‌توان برای ارزیابی مبادله اجتماعی در حوزه داوران استفاده نمود و نتایج پایا و باثباتی هم به دست آورد. همچنین محققان در زمینه مدیریت ورزشی هم می‌توانند از ابزار عملکرد مبادله اجتماعی در ورزش بر مبنای مدل دو عاملی، به عنوان ابزاری مناسب در حوزه‌های مختلف ورزشی از آن استفاده کنند.

منابع

1. Alan, N., Tom, W., & Adam, W. (2013). Improved training of football referees and the decline in home advantage post-WW2. *Psychology of Sport and Exercise* 14, 220-227. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.11.001>
2. Alonso, S., Cabrerizo, F. J., Chiclana, F., Herrera, F., & Herrera-Viedma, E. (2009). Group decision making with incomplete fuzzy linguistic preference relations. *International Journal of Intelligent Systems*, 24, 201-222. <https://doi.org/10.1002/int.20332>
3. Anderson, K. J., & Pierce, D. A. (2009). Officiating bias: the effect of foul differential on foul calls in NCAA basketball. *Journal of Sports Science*. 27, 687-694. <https://doi.org/10.1080/02640410902729733>
4. Andre, P., Georg, W., Alpers, Andrea NN., & Michelle GC. (2015). Avoidant decision-making in social anxiety disorder: A laboratory task linked to in vivo anxiety and treatment outcome. *Behaviour Research and Therapy* 73, 96-103. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2015.08.003>
5. Ashley, M., Geigera, NJ., Sabika, B., Sarah, B., Lupisa, KM., Renec, J., & Wolf, M. (2014). Perceived appearance judgments moderate the biological stress effects of social exchanges. *Biological Psychology* 103, 297-304. <https://doi.org/10.1016/j.biopsycho.2014.10.005>
6. Barbara H M, William F. (2016). *Statistical methods for health care research*. Lippincott Williams and Wilkins, A welters clawer company, 325-330. <https://doi.org/10.1016/j.jval.2016.04.004>
7. Burns N, Grove S K. (1999). *Understanding Nursing Research*, 2 nd Ed. Philadelphia. W. B.

- Organizational Support (POS). *The Leadership Quarterly* 24, 299–315. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2012.11.007>
18. Peter, D., & Stephen, D. (2010). The influence of social pressure and nationality on individual decisions: Evidence from the behaviour of referees. *Journal of Economic Psychology* 31, 181–191. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2009.06.001>
19. Solomon, A., Paik, A., Phan, T., & Alhauili, A. (2011). A decision support system for the professional soccer referee in time-sensitive operations [online]. Available: http://catsr.ite.gmu.edu/SYST490/DSTSO_IEEE_SIEDS.pdf, P:202.
20. Tim Rees, A., Ian, M., Lynne, E., & Lew, H. (2010). Stressors, social support and psychological responses to sport injury in high- and low-performance standard participants. *Psychology of Sport and Exercise* 11, 505-512. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2010.07.002>
21. Yong-Ki, L., YongSook, N., Juwon, C., Sally, K., Sangho, H., & Jae-Han, L. (2016). Why does franchisor social responsibility really matter?. *International Journal of Hospitality Management*, 53, 49–58. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2015.10.006>